رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. لَا شَرِيْكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ. اَللّٰهُمَّ اهْدِنِيْ لِأَحْسَنِ الْأَعْمَالِ وَأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ. لَا يَهْدِيْ لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ. وَقِنِيْ سَيِّئَ الْأَعْمَالِ. وَسَيِّئَ الْأَخْلَاقِ. لَا يَقِيْ سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ". رَوَاهُ النَّسَائِيُّ .

820. (9) [1/260-దృఢం]

జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) నమా'జు ప్రారంభించి నపుడు 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలికిన తరువాత ఈ దు'ఆ చదివేవారు: "ఇన్న 'సలాతీ, వనుసుకీ, వమ'హ్ యాయ, వ మమాతీ లిల్లాహి రబ్బిల్ 'ఆలమీన్. లా షరీక లహు వబిజా'లిక ఉమిర్'తు, వ అనా అవ్వలుల్ ముస్లిమీన్. అల్లాహుమ్మహ్దినీ, లిఅ'హ్సనిల్ అ'అమాలి వలఅ'హ్సనిల్ అ'ఖ్'లాఖి. లాయహ్దీ లి అ'హ్సనిహా ఇల్లాఅన్త. వఖినీ సయ్యిఅల్ అ'అమాలి, వ సయ్యిఅల్ అ'ఖ్'లాఖి, లా యఖీ సయ్యిఅహా ఇల్లా అన్త." -'నిస్సందేహంగా నా నమా'జు, నా ఆరాధన, నా జీవితం, నా మరణం కేవలం అల్లాహ్ కొరకే. ఆయన సర్వలోకాలకు ప్రభువు. ఆయనకు సాటి ఎవ్వరూ లేరు. దీన్ని గురించే నాకు ఆదేశించడం జరిగింది. అందరి కంటే నేనే మొట్టమొదటి విధేయుడను. ఓ అల్లాహ్! నాకు సత్కార్యాలు, సద్గుణాల మార్గం చూపు. ఎందుకంటే నీవు తప్ప మరెవ్వరూ సద్గుణాలు చూపించలేరు. ఇంకా నా నుండి దుర్గుణాలను దూరంచేయి, నీవు తప్ప మరెవ్వరూ దుర్గుణాలను దూరం చేయలేరు." (నసాయి')

٨٢١ - [١٠] (صحيح) (٢٦٠/١)

وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ قَالَ: إِنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا قَامَ يُصَلِّيْ تَطَوُّعًا قَالَ: "اللهُ أَكْبَرُ وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيْفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ". وَذَكَرَ الْحَدِيْثَ مِثْلَ حَدِيْثِ جَابِرٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: "وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ". ثُمَّ قَالَ: "اَللّٰهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ". ثُمَّ يَقْرَأُ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ .

821. (10) [1/260-దృఢం]

ము'హమ్మద్ బిన్ మస్'లమహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) నఫిల్ నమా'జు చదవడానికి నిలబడినప్పుడు: "అల్లాహు అక్బర్, వజ్జహ్'తు వజ్'హియ లిల్లజీ ఫతరస్సమా వాతి వల్అర్'ద 'హనీఫన్ వమా అనా మినల్ ముష్రికీన్." - 'అల్లాహ్ గొప్పవాడు, నేను నా ముఖాన్ని చిత్తశుద్ధితో భూమ్యా కాశాలను సృష్టించిన ఆయన వైపు త్రిప్పుతున్నాను. నేను అవిధేయుడను కాను.' ఆ తరువాత జాబిర్ (ర) 'హదీసు'లా పేర్కొ న్నారు. కాని ము'హమ్మద్ బిన్ మస్'లమహ్: "అనా మినల్ ముస్లిమీన్" అని పేర్కొన్నారు. దాని తర్వాత "అల్లాహుమ్మ అన్'తల్'మలికు లాయి లాహ ఇల్లా అన్ త సుబ్'హానక వ బి'హమ్'దిక" - 'ఓ అల్లాహ్ నీవే సార్వ భౌముడవు, నీవు తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరు. నీవు పరి శుద్ధుడవు, నీవే ప్రసంశలకు తగినవాడవు.' ఆ తరువాత ఖిరా'అత్ చేసేవారు. (నసాయి')

=====

١٢ - بَابُ الْقِرَاءَةِ فِيْ الصَّلَاةِ
12. నమా'జులో ఖుర్ఆన్ పఠనం

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

٨٢٢ - [١] (متفق عليه) (٢٦٢/١)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ". وَفِيْ رِوَايَةٍ لِّمُسْلِمٍ: "لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَصَاعِدًا.

822. (1) [1/260-ఏకీభవితం]

'ఉబాదహ్ బిన్ 'సామిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవని వారి నమా'జు కాదు." (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

ముస్లిమ్ ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది, "సూరహ్ ఫాతి'హ్ చద కుండా ఎంత ఖుర్ఆన్ పఠించినా అతని నమా'జు అవదు."

٨٢٣ - [٢] (صحيح) (٢٦٢/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيْهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ ثَلَاثًا غَيْرَ تَمَامٍ". فَقِيْلَ لِأَبِيْ هُرَيْرَةَ: إِنَّا نَكُوْنُ وَرَاءَ الْإِمَامِ. فَقَالَ اقْرَأْ بِهَا فِيْ نَفْسِكَ. فَإِنِّيْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ: "قَالَ اللهُ تعالى قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ نِصْفَيْنِ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ (الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) قَالَ اللهُ تَعَالَى حَمِدَنِيْ عَبْدِيْ وَإِذَا قَالَ: (الرَّحْمَنِ الرَّحِيْمِ). قَالَ اللهُ تَعَالَى أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِيْ وَإِذَا قَالَ: (مَالِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ). قَالَ: مَجَّدَنِيْ عَبْدِيْ. فَإِذَا قَالَ: (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِيْنَ). قَالَ: هَذَا بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ. وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ: (اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ صِرَاطَ الَّذِيْنَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ). قَالَ: هَذَا لِعَبْدِيْ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ". رَوَاهُ مُسْلِم.

رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. لَا شَرِيْكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ. اَللَّهُمَّ اهْدِنِيْ لِأَحْسَنِ الْأَعْمَالِ وَأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ. لَا يَهْدِيْ لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ. وَقِنِيْ سَيِّئَ الْأَعْمَالِ. وَسَيِّئَ الْأَخْلَاقِ. لَا يَقِيْ سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ". رَوَاهُ النَّسَائِيُّ .

820. (9) [1/260-దృఢం]

జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) నమా'జు ప్రారంభించి నపుడు 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలికిన తరువాత ఈ దు'ఆ చదివేవారు: ''ఇన్న 'సలాతీ, వనుసుకీ, వమ'హ్ యాయ, వ మమాతీ లిల్లాహి రబ్బిల్ 'ఆలమీన్. లా షరీక లహూ వబిజా'లిక ఉమిర్‌తు, వ అనా అవ్వలుల్ ముస్లిమీన్. అల్లాహుమ్మహ్‌దినీ, లిఅ'హ్‌సనిల్ అ'అమాలి వలఅ'హ్‌సనిల్ అ'ఖ్‌లాఖి. లాయహ్‌దీ లి అ'హ్‌సనిహా ఇల్లాఅన్‌త. వఖినీ సయ్యిఅల్ అ'అమాలి, వ సయ్యిఅల్ అ'ఖ్‌లాఖి, లా యఖీ సయ్యిఅహా ఇల్లా అన్‌త.'' -'నిస్సందేహంగా నా నమా'జు, నా ఆరాధన, నా జీవితం, నా మరణం కేవలం అల్లాహ్ కొరకే. ఆయన సర్వలోకాలకు ప్రభువు. ఆయనకు సాటి ఎవ్వరూ లేరు. దీన్ని గురించే నాకు ఆదేశించడం జరిగింది. అందరి కంటే నేనే మొట్టమొదటి విధేయుడను. ఓ అల్లాహ్! నాకు సత్కార్యాలు, సద్గుణాల మార్గం చూపు. ఎందుకంటే నీవు తప్ప మరెవ్వరూ సద్గుణాలు చూపించలేరు. ఇంకా నా నుండి దుర్గుణాలను దూరంచేయి, నీవు తప్ప మరెవ్వరూ దుర్గుణాలను దూరం చేయలేరు.'' (నసాయి')

٨٢١ - [١٠] (صحيح) (٢٦٠/١)

وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ قَالَ: إِنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا قَامَ يُصَلِّيْ تَطَوُّعًا قَالَ: "اللهُ أَكْبَرُ وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيْفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ". وَذَكَرَ الْحَدِيْثَ مِثْلَ حَدِيْثِ جَابِرٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: "وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ". ثُمَّ قَالَ: "اَللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ". ثُمَّ يَقْرَأُ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ .

821. (10) [1/260-దృఢం]

ము'హమ్మద్ బిన్ మస్‌లమహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) నఫిల్ నమా'జు చదవడానికి నిలబడినప్పుడు: ''అల్లాహు అక్బర్, వజ్జహ్‌తు వజ్‌హియ లిల్లజీ ఫతరస్సమా వాతి వల్‌అర్'ద 'హనీఫన్ వమా అనా మినల్ ముష్రికీన్.'' - 'అల్లాహ్ గొప్పవాడు, నేను నా ముఖాన్ని చిత్తశుద్ధితో భూమ్యా కాశాలను సృష్టించిన ఆయన వైపు త్రిప్పుతున్నాను. నేను అవిధేయుడను కాను.' ఆ తరువాత జాబిర్ (ర) 'హదీసు'లా పేర్కొ న్నారు. కాని ము'హమ్మద్ బిన్ మస్‌లమహ్: ''అనా మినల్ ముస్లిమీన్'' అని పేర్కొన్నారు. దాని తర్వాత ''అల్లాహుమ్మ అన్‌తల్‌మలికు లాయి లాహ ఇల్లా అన్ త సుబ్'హానక వ బి'హమ్‌దిక'' - 'ఓ అల్లాహ్ నీవే సార్వ భౌముడవు, నీవు తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరు. నీవు పరి శుద్ధుడవు, నీవే ప్రసంశలకు తగినవాడవు.' ఆ తరువాత ఖిరా'అత్ చేసేవారు. (నసాయి')

=====

١٢- بَابُ الْقِرَاءَةِ فِيْ الصَّلَاةِ

12. నమా'జులో ఖుర్ఆన్ పఠనం

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

٨٢٢ - [١] (متفق عليه) (٢٦٢/١)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ". وَفِيْ رِوَايَةٍ لِّمُسْلِمٍ: "لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَصَاعِدًا.

822. (1) [1/260-ఏకీభవితం]

'ఉబాదహ్ బిన్ 'సామిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవని వారి నమా'జు కాదు.'' (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

ముస్లిమ్ ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది, ''సూరహ్ ఫాతి'హ్ చద కుండా ఎంత ఖుర్ఆన్ పఠించినా అతని నమా'జు అవదు.''

٨٢٣ - [٢] (صحيح) (٢٦٢/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيْهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ ثَلَاثًا غَيْرُ تَمَامٍ". فَقِيْلَ لِأَبِيْ هُرَيْرَةَ: إِنَّا نَكُوْنُ وَرَاءَ الْإِمَامِ. فَقَالَ اِقْرَأْ بِهَا فِيْ نَفْسِكَ. فَإِنِّيْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ: "قَالَ اللهُ تعالى قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ نِصْفَيْنِ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ (الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) قَالَ اللهُ تَعَالَى حَمِدَنِيْ عَبْدِيْ وَإِذَا قَالَ: (الرَّحْمَنِ الرَّحِيْمِ). قَالَ اللهُ تَعَالَى أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِيْ وَإِذَا قَالَ: (مَالِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ). قَالَ: مَجَّدَنِيْ عَبْدِيْ. فَإِذَا قَالَ: (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِيْنَ). قَالَ: هَذَا بَيْنِيْ وَبَيْنَ عَبْدِيْ. وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ: (اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ صِرَاطَ الَّذِيْنَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ). قَالَ: هَذَا لِعَبْدِيْ وَلِعَبْدِيْ مَا سَأَلَ". رَوَاهُ مُسْلِم.

823. (2) [1/262-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఎవరైనా నమా'జు చదివి, అందులో సూరహ్ ఫాతి'హా చదవకపోతే అతని నమా'జు అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది. మూడు సార్లు ప్రవక్త (స), 'అతని నమా'జు అసంపూర్ణం,' అని అన్నారు. అనంతరం అబూ హురైరహ్ "మేము ఇమాము వెనుక ఉంటాం" అని అంటే, 'అప్పుడు మనసులో సూరహ్ ఫాతిహా చదువు కోండి,' అని అన్నారు. ఎందుకంటే ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను. అల్లాహ్ ఆదేశం: 'నేను నమాజును నాకు దాసునికి మధ్య సగం, సగం పంచివేసాను.' ఇంకా నా దాసుడు కోరింది అతని కోసం. దాసుడు: 'అల్'హమ్దులిల్లాహి రబ్బిల్ 'ఆలమీన్,' అంటే అల్లాహ్: 'దాసుడు నా స్తోత్రం పలికాడు,' అని అంటాడు. దాసుడు: 'అర్ర'హ్మా నిర్ర'హీమ్,' అని అంటే, అల్లాహ్: 'నా దాసుడు నన్ను ప్రశంసించాడు,' అని అంటాడు. దాసుడు: 'మాలికి యౌమిద్దీన్,' అని అంటే, అల్లాహ్: 'నా దాసుడు నా గొప్పతనాన్ని కొనియాడాడు,' అని అంటాడు. దాసుడు: 'ఇయ్యాక న'అబుదు వ ఇయ్యాక నస్తయీ'న్,' అని అంటే, అల్లాహ్: 'ఇది నాకు, నా దాసునికి మధ్య ఉంది, అతను నన్ను కోరినపుడు.' దాసుడు: 'ఇహ్దినస్సిరాతల్ ముస్తఖీమ్,' అని అంటే, అల్లాహ్: 'ఇది నాకూ అర్థించేదాసులకు మధ్య ఉంది,' అని అంటాడు.[121] (ముస్లిమ్)

121) వివరణ-823: సూరహ్ ఫాతి'హా చదవనిదే నమా'జు 'ఖిదాజ్ అంటే, వ్యర్థం అని అర్థం. 'ఖిదాజ్ అంటే నష్టం. ఆ నష్టం చిన్నదైనా పెద్దదైనా సూరహ్ ఫాతి'హా చదవని వ్యక్తి నమా'జు అసంపూర్ణం, వ్యర్థం. అతడు ఇమామైనా, ముఖ్తదీ అయినా. సూరహ్ ఫాతిహా చదవని వాని నమా'జు అవదు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

సారాంశం ఏమిటంటే, హాఫిజ్ ఇబ్ను 'అబ్దుల్ బర్ర్ ఇస్తిజ్కార్ లో ఇలా పేర్కొన్నారు, అబూ హురైరహ్ (ర) 'హదీసు' ద్వారా ప్రతి నమా'జులో ఖిరా'అత్ ఫాతి'హా తప్పనిసరి అని, సూరహ్ ఫాతి'హా చదవని నమా'జు నష్టం, లోపం కలిగి ఉంటుంది. ప్రతి నమా'జులో సూరహ్ ఫాతి'హా తప్పనిసరిగా చదవాలి. నమా'జులో సూరహ్ ఫాతి'హా తప్పనిసరి కాదు అని భావిస్తున్నవారు ఖిదాజ్ పదం స్వీకరించబడే నమా'జుకు వర్తిస్తుందని భావిస్తున్నారు. ఎందు కంటే ఖిదాజ్ అంటే లోపం, లోపం ఉన్న నమా'జు సరైనదే. కాని వీరి ఈ భావన తిరస్కరించదగ్గది. ఇది తప్పనిసరి. లోపం ఉన్న నమా'జు పరిపూర్ణంకాదు. ఒకవేళ ఎవరైనా నమా'జు చదువుతూ మధ్యలో విరమిస్తే, మళ్ళీ పూర్తిగా చదవాలి. లోపం ఉన్న నమా'జు పరిపూర్ణంకాదు అని అనడానికి ఎటు వంటి ఆధారం లేదు. అల్లామా అల్ఖమీ షర్హు జామిఉస్సగీర్ లో ఇలా పేర్కొన్నారు, పండితులు ఈ 'హదీసు' మరియు ఇతర 'హదీసు'ల ద్వారా నమా'జులో సూరహ్ ఫాతి'హా చదవడం తప్పనిసరి అని నిరూపించారు. ఇంకా దాన్నే పఠించాలి ఒకవేళ దాని అనువాదం చదివితే కుదరదు. విధి నమా'జులైనా, నఫిల్ నమా'జులైనా; పురుషులైనా, స్త్రీలయినా ఎలా చదివినా సూరహ్ ఫాతి'హా చదవటం తప్పనిసరి. ఇమామ్, ముఖ్తదీ అందరికీ వర్తిస్తుంది. ఇదే పండితులందరి అభిప్రాయం. అల్లామా జర్ఖానీ షర్హు ముఅత్తా మొదటి భాగం 159 పేజీలో ఇలా పేర్కొన్నారు. అబూ హురైరహ్ (ర) 'హదీసు' స్పష్టమైన సాక్ష్యాధారం. ఇది అందరికి వర్తిస్తుంది. సూరహ్ ఫాతి'హా చదవటం తప్పనిసరి. సూరహ్ ఫాతి'హా చదవకుండా ఎవరి నమా'జు స్వీకరించబడదు. అల్లామా 'అ'జీ'జీ షర్హు జామి ఉస్సగీర్ లో ఇలా పేర్కొన్నారు, ఖిదాజ్ అంటే లోపం, కల్లోలం, రద్దుకావటం అని అర్థం. అందువల్ల సూరహ్ ఫాతి'హా చదవనిదే ఏ నమా'జూ పరిపూర్ణం కాదు. ముఖ్తదీ అయినాసరే. సారాంశం ఏమిటంటే అబూ హురైరహ్ 'హదీసు' స్పష్టమైన సాక్ష్యాధారం. అబూ హురైరహ్ ను మేము ఇమాము వెనుక ఉన్నప్పుడు ఏం చేయాలి అని విన్నవించుకోగా అబూ హురైరహ్ ఇమాము వెనుక ఉన్నవారు నిశ్శబ్దంగా సూరహ్ ఫాతి'హా చదవాలి. అని సమాధానం ఇచ్చారు. అంటే దీని ద్వారా ముఖ్తదీ కూడా మెల్లగా సూరహ్ ఫాతి'హా చదవాలని నిరూపించబడింది. అబూ హురైరహ్ (ర) తన ఫత్వాకు సాక్ష్యాధారాలు ప్రవేశపెడుతూ ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను, "అల్లాహ్ నమా'జును తనకూ తన దాసుని మధ్య పంచిపెట్టానని ఆదేశించాడు. ఇక్కడ 'సలాత్ అంటే సూరహ్ ఫాతి'హా. ఎందుకంటే ఇది నమా'జులోని ప్రధాన విధి. ఇది లేకుండా నమా'జు నెరవేరదు. 'సలాత్ అని చెప్పి సూరహ్ ఫాతి'హాను పేర్కొనడం జరిగింది. ఈ సూరహ్‌లో సగం అల్లాహ్ స్తోత్రం, గొప్పతనం పేర్కొనడం జరిగింది. సగం ప్రార్థన దాసుల వేడుకోలు గురించి పేర్కొనడం జరిగింది. ఈ సూరహ్‌ను ఇమామ్ మరియు ముఖ్తదీలు ఇద్దరూ చదవాలి.

٨٢٤ - [٣] (صحيح) (٢٦٢/١)

وَعَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا كَانُوْا يَفْتَتِحُوْنَ الصَّلَاةَ بِ: "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

824. (3) [1/262-దృఢం]

అనస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) అబూ బకర్, 'ఉమర్, నమా'జును అల్'హమ్దులిల్లాహ్ ద్వారా ప్రారంభించే వారు.[122] (ముస్లిమ్)

٨٢٥ - [٤] (متفق عليه) (٢٦٣/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمِّنُوْا فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ تَأْمِيْنُهُ تَأْمِيْنَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ".

وَفِيْ رِوَايَةٍ قَالَ: "إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: (غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْن) فَقُوْلُوْا: آمِيْنَ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ". هٰذَا لَفْظُ الْبُخَارِيِّ وَلِمُسْلِمٍ نَحْوَهُ.

وَفِيْ أُخْرَى لِلْبُخَارِيِّ قَالَ: "إِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ فَأَمِّنُوْا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤْمِنُ فَمَنْ وَافَقَ تَأْمِيْنُهُ تَأْمِيْنَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ".

825. (4) [1/263-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఇమాము ఆమీన్ అని అంటే మీరు కూడా ఆమీన్ అనండి. ఎందుకంటే ఒకని ఆమీన్ దైవదూతల ఆమీన్ తో కలిస్తే, అతని వెనుకటి పాపాలన్నీ క్షమించ బడతాయి." [123](బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

మరో ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది, ఇమాము, "గైరిల్ మగ్'దూబి అలైహిమ్ వల'ద్దాల్లీన్," పఠిస్తే మీరు 'ఆమీన్' పలకండి. ఒకని ఆమీన్ దైవదూతల ఆమీన్ తో కలిస్తే, అతని వెనుకటి పాపాలన్నీ క్షమించ బడతాయి. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

బుఖారీలోని మరో ఉల్లేఖనలో ఇలా ఉంది, "ఇమాము ఆమీన్ అని పలికితే మీరూ ఆమీన్ పలకండి. దైవదూతలు కూడా ఆమీన్ అంటారు. ఎవరి

---

122) వివరణ-824: అల్'హమ్దులిల్లాహ్ అంటే సూరహ్ ఫాతి'హా. అంటే నమా'జులో అన్నింటికంటే ముందు సూరహ్ ఫాతి'హా చదివేవారు. దానితో పాటు అ'ఊజుబిల్లాహ్ బిస్మిల్లాహ్ కూడా.

123) వివరణ-825: ఈ 'హదీసు'లో ఆమీన్ అని పలక టానికి గలవిశిష్టతను పేర్కొనడంజరిగింది. ఆమీన్ పలక డంలో అందరూ ఏకాభిప్రాయం కలిగి ఉన్నారు. అయితే మెల్లగా లేదా బిగ్గరగా అనే విషయం లోనే అభిప్రాయ భేదాలు ఉన్నాయి. సాక్ష్యాధారాల పరంగా చూస్తే బిగ్గరగా పలకటమే సరైనదని నిరూపించ బడింది.

వాయిల్ బిన్ 'హజర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ద్వారా నేను ఇలా విన్నాను, "ప్రవక్త (స) గైరిల్ మగ్'దూబి అలైహిమ్ వల'ద్దాల్లీన్ చదివిన తర్వాత ఆమీన్ అని దీర్ఘంగా పలికారు. తిర్మిజి' దీన్ని 'హసన్'గా, దారు ఖు'తునీ 'స'హీ'హ్'గా పేర్కొన్నారు. 'హాఫిజ్ ఇబ్నె 'హజర్ దీని పరంపరను ప్రామాణికమైనదని పేర్కొన్నారు. దారు ఖుతునీ ఈ ఉల్లేఖన లోని రఫ'అ బిగ్గరగా పలకడం ద్వారా బిగ్గరగా పలకడం ప్రవక్త సాంప్రదాయం అని తీర్మానించారు. ఇబ్నె మాజహ్ లో అబూ హురైరహ్ ఉల్లేఖనం: "ప్రజలు ఆమీన్ పలకటం మానివేసారు, ప్రవక్త(స) కాలంలో బిగ్గరగా ఆమీన్ పలకటం వల్ల మస్జిద్ కంపించేది." దారుఖుతునీ, బైహఖీ, 'హాకిమ్, దీన్ని'స'హీ'హ్'గా పేర్కొన్నారు. ఇబ్ను సకన్, ఇబ్నె ఖితాన్ తన సునన్ లో ఇలా పేర్కొన్నారు, అబూహురైరహ్ కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "నా అనుచర సమాజంలో ఎలాంటి వారు జన్మిస్తారంటే, ప్రజలు వారిని పండితులుగా, జ్ఞానులుగా భావించి, వారి ఉపదేశాలను ఆచరిస్తారు. ఇమాము వెనుక ప్రజలు ఆమీన్ పలకటం పట్ల అసూయ, ఈర్ష్యలకు గురవుతారు." మరో 'హదీసు'లో ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "యూదులు అసూయ, ఈర్ష్యలకు గురయ్యే జాతి. వారు ముస్లిముల పట్ల మూడు విషయాల్లో ఈర్ష్య చెందుతారు. 1. సలాముకు ప్రతి సలాము పట్ల, 2. పంక్తులు సరిచేయటంలో, 3. ఇమాము వెనుక విధి నమా'జుల్లో ఆమీన్ పలకటం పట్ల.

మిష్కాత్ వివరణ: మిర్ఖాత్‌లో ముల్లా 'అలీ ఖారీ ఇలా పేర్కొన్నారు: 'అ'తా అంటే అబూ 'హనీఫా గురువుగారి కథనం: నేను 200 మంది ప్రవక్త (స) అనుచరులను చూశాను. వారు ఇమామ్ 'వల'ద్దాల్లీన్' అని పలకగానే బిగ్గరగా ఆమీన్ అని పలికేవారు. అర్కానె అర్బఅ లో 'అబ్దుల్ 'హయ్యి హనఫీ, 'నిశ్శబ్దంగా ఆమీన్ పలికే 'హదీసు' బలహీనమైనది' అని పేర్కొన్నారు. షాహ్ 'అబ్దుల్ 'అ'జీ'జ్ మరియు షాహ్ వలి యుల్లాహ్ కూడా బిగ్గరగా పలకడానికే ప్రాధాన్యత నిచ్చారు. అంతేకాదు, షేఖ్ 'అబ్దుల్ ఖాదర్ జీలానీ కూడా గునియ తుత్తాలిబీన్ లో ఆమీన్ బిగ్గరగా పలకడాన్నే ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు.

ఆమీన్ దైవదూతల ఆమీన్‌తో కలిస్తే, వారి వెనుకటి పాపాలన్నీ క్షమించబడతాయి.

٨٢٦ - [٥] (صحيح) (٢٦٣/١)

وَعَنْ أَبِيْ مُوْسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيْمُوْا صُفُوْفَكُمْ ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمْ أَحَدُكُمْ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوْا وَإِذَا قَالَ: (غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ) فَقُوْلُوْا آمِيْنَ يُجِبْكُمُ اللهُ فَإِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوْا وَارْكَعُوْا. فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ. فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "فَتِلْكَ بِتِلْكَ". قَالَ: "وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. فَقُوْلُوْا اللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ يَسْمَعُ اللهُ لَكُمْ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

826. (5) [1/263-దృఢం]

అబూ మూసా అష్'అరీ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మీరు సామూహికంగా నమా'జు చదివినప్పుడు పంక్తులను సరిచేసుకోండి. ఆ తరువాత మీలో ఒకరు ఇమాముగా ఉండాలి. అతడు తక్‌బీరె త'హ్రీమ కోసం అల్లాహు అక్బర్ అని పలకాలి. మీరు కూడా అల్లాహు అక్బర్ అని పలకాలి. ఇమాము గైరిల్ మ'గ్'దూబి అలైహిమ్ వల'ద్దాల్లీన్ చదివితే, మీరు ఆమీన్ అని అనండి. అల్లాహ్ మీ ప్రార్థన స్వీకరిస్తాడు. ఆ తరువాత ఇమాము అల్లాహు అక్బర్ అని పలికి రుకూ' చేస్తే, మీరు కూడా అల్లాహు అక్బర్ అని పలకండి. రుకూ' చేయండి. ఇమాము మీకంటే ముందు రుకూ' చేయాలి. తల ఎత్తాలి. అంటే దీనికి సమానంగా అది అంటే ఇమాము ముఖ్తదీలకు మరియు ఖామ రెండు సమానంగా అయిపోవాలి. ఎందుకంటే ఇమాము మీకంటే ముందు ఆచరించాలి. మీరు అతని తరువాత ఆచరించాలి. ఇమాము 'సమిఅల్లాహులిమన్ 'హమిదహ్' అని అంటే మీరు 'రబ్బనా వలకల్'హమ్దు' అని పలకండి. అల్లాహ్ మీరు స్తోత్రించటం వింటాడు. (ముస్లిమ్)

٨٢٧ - [٦] (صحيح) (٢٦٣/١)

وَفِيْ رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ وَقَتَادَةَ: "وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوْا"

827. (6) [1/263-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ మరియు ఖతాదహ్‌ల ద్వారా మరో ఉల్లేఖనంలో "ఇమాము పఠించినపుడు నిశ్శబ్దంగా ఉండండి" అని ఉంది.[124]

٨٢٨ - [٧] (متفق عليه) (٢٦٤/١)

وَعَنْ أَبِيْ قَتَادَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الظُّهْرِ فِيْ الْأُوْلَيَيْنِ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَسُوْرَتَيْنِ. وَفِيْ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا وَيُطَوِّلُ فِيْ الرَّكْعَةِ الْأُوْلَى مَا لَايُطِيْلُ فِيْ الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ. وَهَكَذَا فِيْ الْعَصْرِ وَهَكَذَا فِيْ الصُّبْحِ .

828. (7) [1/264-ఏకీభవితం]

అబూ ఖతాదహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) "జుహర్ మొదటి రెండు రకాతుల్లో సూరహ్ ఫాతి'హా'తో పాటు సూరాలు చదివేవారు. తరువాతి రెండు రకాతుల్లో కేవలం సూరహ్ ఫాతి'హా మాత్రమే చదివేవారు. ఒక్కో సారి ఏదైనా వాక్యాన్ని బిగ్గరగా చదివేవారు. రెండవ రకా'తుకంటే మొదటి రకా'తు కొంతదీర్ఘంగా ఉండేది. 'అ'సర్ నమా'జులో ఇలాగే చేసేవారు. ఫజ్ర్ నమా'జులో కూడా ఇలాగే చేసేవారు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٨٢٩ - [٨] (صحيح) (٢٦٤/١)

وَعَنْ أَبِيْ سَعِيْدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كُنَّا نَحْزُرُ قِيَامَ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيْ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ فَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِيْ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُوْلَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ قَدْرَ قِرَاءَةِ (الم تَنْزِيْلُ؛ اَلسَّجْدَةِ-٣٢) - وَفِيْ رِوَايَةٍ: فِيْ كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ ثَلَاثِيْنَ آيَةً- وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِيْ الْأُخْرَيَيْنِ قَدْرَ النِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ وَحَزَرْنَا فِيْ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُوْلَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ عَلَى قَدْرِ قِيَامِهِ فِيْ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ وَفِيْ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ عَلَى النِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

829. (8) [1/264-దృఢం]

అబూ సయీద్ అల్ 'ఖుదురీ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) "జుహ్'ర్ మరియు 'అస్ర్' నమా'జుల్లోని ఖియామ్ మరియు ఖిరా'అత్‌లను గమనించేవాళ్ళం. "జుహ్'ర్ మొదటి రెండు రకా'తులు అలిఫ్ లామ్ మీమ్ తన్‌జీల్ (సజ్దా, 32) అంత దీర్ఘంగా ఉండటం గమనించాము. మరో ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది, "ప్రతి రకాతులో 30

---

124) వివరణ-827: పంక్తులను సరిచేయడం చాలా అవసరం. దీన్నిగురించి, ప్రత్యేకంగా గుచ్చి చెప్పడం

జరిగింది. ఇమాము కంటే ముందు దేన్ని ఆచరించ రాదు. ప్రతీది ఇమాము తర్వాత చేయాలి. ఇమాము మరియు ముఖ్తదీలు, *'సమిఅల్లాహులిమన్ 'హమిదహ్* *'తరువాత 'రబ్బనావలకల్'హమ్ద్ '* పలకాలి. ఇమాము పఠించినపుడు ముఖ్తదీ సూరహ్ ఫాతి'హా చదివి మౌనంగా ఉండాలి. సూరహ్ ఫాతి'హా తప్ప మరేమీ చదవ రాదు. పఠించినపుడు మౌనంగా ఉండడమనేది 'హదీసు' వేత్తల వద్ద ప్రామాణికమైనది కాదు. దీన్ని గురించిపరిశీలనావివరాలను రెండవభాగంలో చూడండి.

فَأَتَى رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم. فَقَالَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ إِنَّا أَصْحَابُ نَوَاضِحَ نَعْمَلُ بِالنَّهَارِ وَإِنَّ مَعَاذًا صَلَّى مَعَكَ الْعِشَاءَ. ثُمَّ أَتَى قَوْمَهُ فَافْتَتَحَ بِسُوْرَةِ الْبَقَرَةِ. فَأَقْبَلَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى مُعَاذُ فَقَالَ: "يَا مُعَاذُ أَفَتَّانٌ؟ أَنْتَ اِقْرَأْ: (وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا-٩١، وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى-٩٢، وَ وَسَبِّحِ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى-٨٧)

833. (12) [1/265-ఏకీభవితం]

జాబిర్ (ర) కథనం: ముఆజ్ బిన్ జబల్ ప్రవక్త (స)తో కలసి నమా'జు చదివిన అనంతరం తన జాతివారి మస్జిద్‌కు వెళ్ళి, వారికి ఇమామత్ చేసేవారు. ఒకరోజు రాత్రి ప్రవక్త (స)తో కలసి 'ఇషా' నమా'జు చదివిన తరువాత తన జాతివారి మస్జిద్‌కు వెళ్ళి 'ఇషా' నమా'జు చదివించటం ప్రారంభించారు. సూరహ్ బఖరహ్ చదవసాగారు. ఒక వ్యక్తి భరించలేక మధ్యలో విరమించి ఒంటరిగా నమా'జు చదువు కొని వెళ్ళిపోయాడు. తరువాత ప్రజలు అతనితో, 'ఒరే! నువ్వు కపటాచారివి అయిపోయావు,' అని అన్నారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'నేను కపటాచారిని కాలేదు, అల్లాహ్ సాక్షి! నే నిప్పుడు ప్రవక్త (స) వద్దకు వెళ్ళి జరిగింది విన్నవించు కుంటాను,' అని అన్నాడు. అనంతరం ఆ వ్యక్తి ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చి, 'ఓ ప్రవక్తా! నేను 'ఇషా' నమా'జులో పాల్గొన్నాను. ము'ఆ'జ్ (ర) సూరహ్ బఖరహ్ లాంటి పెద్ద సూరహ్ చదవటం ప్రారంభించారు. నేను అలసి ఉన్నాను. ఎక్కువసేపు నిలబడ లేక పోయాను. అందువల్ల నమా'జు విరమించి, ఒంటరిగా నమా'జు చదువుకున్నాను. అది విన్న ప్రవక్త (స) ము'ఆ'జ్ వైపు తిరిగి ఓ ము'ఆ'జ్! నువ్వు ప్రజలను కల్లోలాలకు గురిచేస్తున్నావు, నువ్వు ఇషా నమా'జులో సూరహ్ షమ్స్ (91), సూరహ్ అల్ లైల్ (92), సూరహ్ అ'అలా (87) పఠిస్తూ ఉండు,' అని చెప్పారు.[125] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

ఆయతులు చదివేటంత ఉంటాయి. "జుహర్‌లో తరువాత రెండు రకా'తులు, మొదటి రకా'తులకు సగం ఉండటం గమనించాము. అదేవిధంగా 'అ'స్ర్ మొదటి రెండు రకా'తులు" జుహ్ర్ తరువాతి రెండు రకా'తులకు సగం ఉండటం గమనించాము.(ముస్లిమ్)

٨٣٠ - [٩] (صحيح) (٢٦٤/١)

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الظُّهْرِ ب: (اَللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى؛ ٩٢) وَفِيْ رِوَايَةِ ب: (سَبِّحِ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى؛ ٨٧) وَفِيْ الْعَصْرِ نَحْوَ ذَلِكَ وَفِيْ الصُّبْحِ أَطْوَلُ مِنْ ذَلِكَ. رَوَاهُ مُسْلِم .

830. (9) [1/264-దృఢం]

జాబిర్ బిన్ సముర‌హ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఒక్కోసారి "జుహ్ర్ నమా'జులో వల్లైలి ఇ'జాయ'గ్‌షా (అల్లైల్, 92), ఒక్కోసారి సబ్బిహిస్మ రబ్బికల్ అ'అలా (అల్-అ'అలా', 87) చదివేవారు. అసర్‌లో కూడా ఇలాగే చేసేవారు. ఫజ్ర్ నమా'జులో దీర్ఘంగా పఠించేవారు. (ముస్లిమ్)

٨٣١ - [١٠] (متفق عليه) (٢٦٤/١)

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الْمَغْرِبِ ب: " اَلطُّوْرِ(٥٢)".

831. (10) [1/264-ఏకీభవితం]

జుబైర్ బిన్ ము'త్'ఇమ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మ'గ్రిబ్ నమా'జులో సూరహ్ 'తూర్ (52) పఠించటం విన్నాను. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٨٣٢ - [١١] (متفق عليه) (٢٦٥/١)

وَعَنْ أُمِّ اَلْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الْمَغْرِبِ ب: (اَلْمُرْسَلَات عُرْفًا-٧٧)

832. (11) [1/265-ఏకీభవితం]

ఉమ్ముల్ ఫ'జ్ల్ బిన్‌తె 'హారిస్' (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మ'గ్రిబ్ నమా'జులో సూరహ్ అల్ ముర్సలాత్ (77) పఠించటం విన్నాను. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٨٣٣ - [١٢] (متفق عليه) (٢٦٥/١)

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ مُعَاذُ يُصَلِّيْ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم. ثُمَّ يَأْتِيْ فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ فَصَلَّى لَيْلَةً مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم اَلْعِشَاءَ. ثُمَّ أَتَى قَوْمَهُ فَأَمَّهُمْ فَافْتَتَحَ بِسُوْرَةِ الْبَقْرَةِ فَانْحَرَفَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ. ثُمَّ صَلَّى وَحْدَهُ وَانْصَرَفَ. فَقَالُوْا لَهُ أَنَافقت يَا فُلَانُ. قَالَ: لَا وَاللهِ وَلَآتِيَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَلَأُخْبِرَنَّهُ.

125) వివరణ-833: అంటే ఇటువంటి చిన్నచిన్న సూరాలు చదువుతూ ఉండు, పెద్దపెద్ద సూరాలు చదవకు, దానివల్ల నమాజీలకు కష్టం కలుగుతుంది, వారిని దృష్టిలో పెట్టుకొని సంక్షిప్తమైన ఖిరా'అత్ తో తేలికైన నమా'జు చదివించు.

ఈ 'హదీసు' ద్వారా ఒకవేళ ముఖ్తదీ దీర్ఘ పఠనాన్ని భరించలేక, నమా'జు విరమించి, ఒంటరిగా నమా'జు చదువుకోవటం ధర్మసమ్మతమే. ఇమాము నమా'జులో

٨٣٤ - [١٣] (متفق عليه) (٢٦٥/١)

وَعَنْ الْبَرَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الْعِشَاءِ: (وَالتِّيْنِ وَالزَّيْتُوْنِ-٩٥). وَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا مِّنْهُ.

834. (13) [1/265-ఏకీభవితం]

బరా‘ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) 'ఇషా' నమా'జులో సూరహ్ తీన్ (95) పఠించడం విన్నాను. అతనిలా మధురమైన కంఠస్వరం నేను ఎవరిదీ వినలేదు. [126] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٨٣٥ - [١٤] (صحيح) (٢٦٥/١)

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الْفَجْرِ بِ: (ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيْدِ-٥٠) وَنَحْوِهَا وَكَانَتْ صَلَاتُهُ بَعْدُ تَخْفِيْفًا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

835. (14) [1/265-దృఢం]

జాబిర్ బిన్ సమురహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఫజ్ర్ నమాజులో సూరహ్ ఖాఫ్ (50), అదే విధమైన మరో సూరహ్ పఠించేవారు. ఆ తరువాత ప్రవక్త (స) నమా'జు చాలా తేలిగ్గా ఉండేది. (ముస్లిమ్)

అంటే ఫజ్ర్ నమాజులో దీర్ఘంగా ఖిరాఅత్ చేసేవారు, ఇంకా జుహ్ర్, అస్ర్ మొదలైన వాటిలో ఖిరాఅత్ సంక్షిప్తంగా చేసేవారు.

٨٣٦ - [١٥] (صحيح) (٢٦٥/١)

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ: أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الْفَجْرِ (وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

836. (15) [1/265-దృఢం]

'అమ్రూ బిన్ 'హురైస్‘ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఫజ్ర్ నమా'జులో ఇజష్షమ్సు కువ్విరత్ (81) చదువుతుండగా నేను విన్నాను. (ముస్లిమ్)

٨٣٧ - [١٦] (صحيح) (٢٦٥/١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّائِبِ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم الصُّبْحَ بِمَكَّةَ فَاسْتَفْتَحَ سُوْرَةَ (اَلْمُؤْمِنِيْنَ-٢٣) حَتَّى جَاءَ ذَكَرَ مُوْسَى وَهَارُوْنَ أَوْ ذَكَرَ عِيْسَى أَخَذَتِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم سُعْلَةٌ فَرَكَعَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

837. (16) [1/265-దృఢం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సాయి‘బ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మక్కహ్ లో మాకు ఫజ్ర్ నమా'జు చదివించారు. సూరహ్ ము'మినూన్ (23) చదవసాగారు. చదువుతూ మూసా మరియు హారూన్ లేదా ఈసా ప్రస్తావన వచ్చినపుడు ప్రవక్త (స)కు దగ్గు వచ్చింది. ప్రవక్త (స) పఠనం ఆపి రుకూ'లోకి వెళ్ళిపోయారు.[127] (ముస్లిమ్)

٨٣٨ - [١٧] (متفق عليه) (٢٦٦/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِ: (الم تَنْزِيْل-٣٢) فِيْ الرَّكْعَةِ الْأُوْلَى وَفِيْ الثَّانِيَةِ:(هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ-٧٦) .

838. (17) [1/266-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) శుక్రవారం ఫజ్ర్ నమా'జ్‌లోకి మొదటి రకా'త్‌లో సూరహ్ అలిఫ్ లామ్ మీమ్ తన్‌జీల్-సజ్దా (32) మరియు రెండవ రకాతులో హల్‌అతా 'అలల్ ఇన్సాన్ (76) పఠించే వారు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٨٣٩ - [١٨] (صحيح) (٢٦٦/١)

وَعَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ أَبِيْ رَافِعٍ قَالَ: اسْتَخْلَفَ مَرْوَانُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَلَى الْمَدِيْنَةِ وَخَرَجَ إِلَى مَكَّةَ. فَصَلَّى لَنَا أَبُوْ هُرَيْرَةَ الْجُمُعَةِ فَقَرَأَ سُوْرَةَ اَلْجُمُعَةِ-٦٢ ، فِيْ السَّجْدَةِ الْأُوْلَى وَفِيْ الْآخِرَةِ:(إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُوْنَ-٦٣)

فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ بِهِمَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

839. (18) [1/266-దృఢం]

'ఉబైదుల్లాహ్ బిన్ 'అబీ రా'ఫె (ర) కథనం: మర్వాన్ చక్రవర్తి ప్రవక్త (స) సహచరులైన అబూ హురైరహ్ (ర)ను మదీనహ్ గవర్నర్‌గా నియమించాడు. అనంతరం మర్వాన్ మక్కహ్ వెళ్ళిపోయాడు. అబూ హురైరహ్ (ర) మాకు జుమ'అహ్ నమా'జు

ముఖ్తదీలను దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. ముఖ్తదీలకు కష్టం కలిగేలా దీర్ఘ సూరాలను పఠించరాదు. నఫిల్ చదివేవారి వెనుక 'ఫర్ద్ చదవటం ధర్మసమ్మతమే. ఎందుకంటే ము'ఆ'జ్ బిన్ జబల్ ప్రవక్త (స)తో కలసి 'ఇషా' నమా'జు చదివి, తిరిగి వెళ్ళి తన జాతివారికి 'ఇషా' నమా'జు చదివించేవారు.

126) వివరణ-834: అంటే ప్రవక్త (స) స్వరంలా చాలా మధు రంగా, తియ్యగా ఉండేది. 'ఇషా' నమా'జు మొదటి రకాతులో సూరహ్ తీన్ (95), మరో రకాతులో మరో సూరహ్ చదివే వారు.

127) వివరణ-837: అంటే ఏదైనా ఆటంకం ఉంటే ఇలా వదలి రుకూ'లో వెళ్ళవచ్చును.

చదివించారు. మొదటి రకాతులో సూరహ్ ఫాతి'హ (1) తర్వాత సూరహ్ జుమ'అహ్(62), రెండవ రకాతులో సూరహ్ మునాఫిఖూన్ (63) పఠించారు. అనంతరం ప్రవక్త (స) జుమ'అహ్ రోజు జుమ'అహ్ నమా 'జులో ఈ రెండు సూరాలను పఠిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను,' అని అన్నారు. (ముస్లిమ్)

٨٤٠ - [١٩] (صحيح) (٢٦٦/١)

وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيْرٍ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِي الْعِيْدَيْنِ وَفِيْ الْجُمْعَةِ بِ: (سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى-٨٧) وَ (هَلْ أَتَاكَ حَدِيْثُ الْغَاشِيَةِ-٨٨). قَالَ: وَإِذَا اجْتَمَعَ الْعِيْدُ وَالْجُمْعَةُ فِيْ يَوْمٍ وَّاحِدٍ قَرَأَ بِهِمَا فِي الصَّلَاتَيْنِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

840. (19) [1/266-దృఢం]

నో'మాన్ బిన్ బషీర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఈదైన్‌ల మరియు జుము'అహ్ నమా'జులో సూరహ్ అల్ అ'అలా (87) మరియు సూరహ్ అల్ 'గాషియహ్ (88) చదివే వారు. ఇంకా 'ఈదైన్‌లు మరియు జుమ'అహ్ ఒకేరోజు పడితే అప్పుడు కూడా ఆ రెండు సూరాలను ఆ రెండు నమా'జుల్లో చదివేవారు. (ముస్లిమ్)

٨٤١ - [٢٠] (صحيح) (٢٦٦/١)

وَعَنْ عُبَيْدِ اللهِ: أَنَّ عُمَرَبْنَ الْخَطَّابِ سَأَلَ أَبَا وَاقِدٍ اللَّيْثِيَّ:(مَا كَانَ يَقْرَأُ بِهِ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيْ الْأَضْحَى وَالْفِطْرِ؟ فَقَالَ: كَانَ يَقْرَأُ فِيْهِمَا:بِ(ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيْدِ-٥٠) وَ (اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةِ ٥٤). رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

841. (20) [1/266-దృఢం]

'ఉబైదుల్లాహ్ (ర) కథనం: 'ఉమర్ (ర) వాఖిద్ 'లైసీను ప్రవక్త (స) 'ఈదుల్ ఫి'త్ర్ మరియు 'ఈదుల్ అ'ద్హాలలో ఏ సూరాలు చదివేవారు అని అడిగారు. దానికి అతను ప్రవక్త (స), ఈ రెండు పండుగల్లో సూరహ్ ఖాఫ్ (50), ఇఖ్‌తరబతిస్సాఅతు అంటే సూరహ్ ఖమర్ (54) చదివే వారని సమాధానం ఇచ్చారు. (ముస్లిమ్)

٨٤٢ - [٢١] (صحيح) (٢٦٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَرأَ فِيْ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ: (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُوْنَ-١٠٩) وَ (قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ-١١٢) رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

842. (21) [1/267-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఒక్కో సారి ఫజర్ నమా'జు రెండు రకా'తుల్లో, సూరతుల్ కాఫిరూన్ (109), ఖుల్‌హువ ల్లాహు అహద్ (112) చదివేవారు.[128] (ముస్లిమ్)

٨٤٣ - [٢٢] (صحيح) (٢٦٧/١)

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ: (قُوْلُوْا آمَنَّا بِاللهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا..٢: ١٣٦) وَالَّتِيْ فِيْ (آلِ عِمْرَانَ: قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ-٣: ٦٤). رواه مسلم .

843. (22) [1/267-దృఢం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఫజ్ర్‌లో అప్పుడప్పుడూ బఖరలో రెండు రకాతుల్లోనూ "ఖూలూ ఆమన్నా బిల్లాహి, వమా ఉన్‌జిల అలైనా" (2:136) మరియు ఆలి ఇమ్రాన్ లో ఉన్న "యా అహ్ లల్ కితాబి తఆలౌ ఇలా కలిమతిన్ సవాయిన్ బైననా వ బైనకుమ్" (3:64) పఠించేవారు. (ముస్లిమ్)

اَلْفَصْلُ الثَّانِيْ రెండవ విభాగం

٨٤٤ - [٢٣] (لم تتمدراسته) (٢٦٧/١)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَفْتَتِحُ صَلَاتَهُ بِ: (بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيْمِ) رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: هَذَا حَدِيْثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِذَاكَ .

844. (23) [1/267అపరిశోధితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) తన నమా'జును "బిస్మిల్లా'హిర్రహ్మా నిర్ర'హీమ్" ద్వారా ప్రారంభించే వారు.[129] (తిర్మిజి/'ఆధారాలు బలహీనం)

٨٤٥ - [٢٤] (صحيح) (٢٦٧/١)

وَعَنْ وَائِلِ بْنِ حَجْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ: (غَيْرَ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ) فَقَالَ: آمِيْنَ مَدَّ بِهَا صَوْتَهُ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُوْ دَاوُدَ وَالدَّارَمِيُّ وَابْنُ مَاجَهْ.

---

128) వివరణ-842: ఫజర్ నమా'జులో దీర్ఘమైన సూరాలు చదవడం మంచిది. కాని అప్పుడప్పుడూ అవసరమైతే చిన్న సూరాలు కూడా చదవవచ్చును.

129) వివరణ-844: ఈ 'హదీసు' ద్వారా నమా'జులో సూరహ్ ప్రారంభానికి ముందు బిస్మిల్లా హిర్రహ్మా నిర్ర'హీమ్ చదువుకోవాలి. అంటే బిగ్గరగా చదివే నమా'జుల్లో బిస్మిల్లాహ్ మెల్లగా చదివి సూరహ్ బిగ్గరగా మరియు నిశ్శబ్దంగా చదివే నమా'జుల్లో రెండూ నిశ్శబ్దంగా చదివేవారు.

845. (24) [1/267-దృఢం]

వాయి'ల్ బిన్ 'హుజ్ర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) " 'గైరిల్ మ'గ్'దూబి 'అలైహిమ్ వల'ద్దాల్లీన్'' తరువాత బిగ్గరగా ఆమీన్ పలుకుతుండగా నేను విన్నాను.[130] (తిర్మిజి', అబూ దావూ'ద్, దార్మీ, ఇబ్నె మాజహ్)

٨٤٦ - [٢٥] (ضعيف) (٢٦٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ زُهَيْرِ النُّمَيْرِيِّ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم ذَاتَ يَوْم فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ قَدْ أَلَحَ فِيْ الْمَسْأَلَةِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: أَوْجَبَ إِنْ خَتَمَ". فَقَالَ: رَجُلٌ مِّنَ الْقَوْمِ: بِأَيِّ شَيْءٍ يَّخْتُمُ؟ قَالَ: "بِآمِيْنَ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُد.

846. (25) [1/267-బలహీనం]

అబూ 'జుహైర్ అన్నుమైరీ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) వెంట ఒక రోజు రాత్రి మేము బయలుదేరాము. అధి కంగా ప్రార్థించే ఒక వ్యక్తి వద్దకువెళ్ళాము. అది చూసిన ప్రవక్త (స) ఒకవేళ ఇతడు ముద్రవేస్తే స్వర్గం తప్పనిసరి చేసుకునేవాడు,' అని అన్నారు. ఒక వ్యక్తి, 'దేనిద్వారా ముద్రవేసుకోవాలి,' అని విన్నవించు కున్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స) ఆమీన్ అనే పదం ద్వారా,' అని సమాధానం ఇచ్చారు.[131] (అబూ దావూ'ద్)

٨٤٧ - [٢٦] (صحيح) (٢٦٨/١)

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلَّى الْمَغْرِبَ بِسُوْرَةِ (الْأَعْرَافِ-٧) فَرَّقَهَا فِيْ رَكْعَتَيْنِ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ.

847. (26) [1/268-దృఢం]

'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మ'గ్రిబ్ నమా'జులో సూరహ్ అల్-అ'అరాఫ్ (7) చదివారు. అంటే రెండు రకాతుల్లోనూ దీన్ని విభజించి పఠించారు.[132] (నసాయి')

٨٤٨ - [٢٧] (صحيح) (٢٦٨/١)

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: كُنْتُ أَقُوْدُ لِرَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم نَاقَتَهُ فِيْ السَّفَرِ فَقَالَ لِيْ: "يَا عُقْبَةُ أَلَا أُعَلِّمُكَ خَيْرَ سُوْرَتَيْنِ قُرِئَتَا؟" فَعَلَّمَنِيْ: (قُلْ أَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ-١١٣) وَ(قُلْ أَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ-١١٤) قَالَ: فَلَمْ يَرَنِيْ سُرِرْتُ بِهِمَا جِدًّا فَلَمَّا نَزَلَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ صَلَّى بِهِمَا صَلَاةَ الصُّبْحِ لِلنَّاسِ فَلَمَّا فَرَغَ اَلْتَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ: "يَا عُقْبَةَ كَيْفَ رَأَيْتَ؟" رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُوْ دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ .

848. (27) [1/268-దృఢం]

'ఉఖ్బ బిన్ 'ఆమిర్ (ర) కథనం: ఒక ప్రయాణంలో నేను ప్రవక్త (స) కూర్చొని ఉన్న ఒంటె కళ్ళెం పట్టుకొని లాగుతూ నడవసాగాను. అప్పుడు ప్రవక్త (స) నాతో ఉఖ్బహ్! నేను నీకు రెండు మంచి సూరాలు నేర్పనా? అని పలికి, సూరహ్ ఫలఖ్ (113), సూరహ్ నాస్ (114) లను నేర్పారు. దీనివల్ల నా ముఖంపై సంతోష చిహ్నాలు కనబడక పోవటం గమ నించారు. అనంతరం ఒకచోట దిగి, ఫజ్ర్ నమా'జు చది వించారు. ఆ రెండు సూరాలను రెండు రకాతుల్లో చదివారు. అనంతరం నా వైపు తిరిగి ఉఖ్బహ్ ఏమి గ్రహించావు?' అని అన్నారు.[133] ('అ'హ్మద్, అబూ దావూ'ద్, నసాయి')

٨٤٩ - [٢٨] (صحيح) (٢٦٨/١)

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ: (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُوْنَ-١٠٩) وَ (قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ-١١٢). رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ .

---

130) వివరణ-845: ఈ 'హదీసు' ద్వారా సూరహ్ ఫాతి'హా పఠించిన తరువాత బిగ్గరగా ఆమీన్ అని పలకటం ప్రవక్త (స) సాంప్రదాయం. మెల్లగా ఆమీన్ అని పలకాలనే 'హదీసు' బలహీనమైనది.

131) వివరణ-846: అంటే ఆ చివరిలో ఆమీన్ అని పల కాలి. ముద్రవేయటంఅంటే ఇదే.ఒక'హదీసు'లో రబ్బుల్ 'ఆల మీన్ యొక్క ముద్ర ఆమీన్. దీనిద్వారా కష్టాలు, ఆపదలు దూరమవుతాయి. దు'ఆ భద్రపరచ బడు తుంది. ఏవిధంగా ఉత్తరంపై ముద్రవేస్తే పూర్తవుతుందో.

130) వివరణ-847: మ'గ్రిబ్ నమా'జులో పఠనం సంక్షిప్తంగా, తేలిగ్గా ఉండాలి. కాని అప్పుడప్పుడూ పెద్ద సూరహ్ చదవ డంలో అభ్యంతరం లేదు. ఎందుకంటే మ'గ్రిబ్ సమయం కూడా సూర్యాస్తమయం నుండి షఫఖ్ వరకు ఎక్కువగానే ఉంటుంది. చదివేవారు ఈ సమయంలో సులభంగా చదవగలరు.

133) వివరణ-848: అల్లాహ్‌ను శరణుకోరడంలో ఈ రెండు సూరాలు కీలకమైనవి. కాని ఉఖ్బహ్ వాటికి అంత ప్రాధాన్యత ఇవ్వలేదు. సంతోషం వ్యక్తం చేయలేదు. ప్రవక్త (స) వాటి ప్రాధాన్యతను చూపటానికి, ఫజ్ర్ నమా'జులో వాటిని పఠించారు. వాటి ప్రాధాన్యతను సూచించారు.

849. (28) [1/268-దృఢం]

జాబిర్ బిన్ సమురహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) జుమ'అహ్ రోజు మ'గ్రిబ్ నమా'జులో సూరహ్ అల్ కాఫిరూన్ (109), సూరహ్ ఇ'ఖ్లాస్ (112) చదివే వారు. (షర'హుస్సున్నహ్)

٨٥٠ - [٢٩] (ضعيف) (٢٦٩/١)

وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَهُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ. "لَيْلَةَ الْجُمْعَةِ".

850. (29) [1/269-బలహీనం]

ఇబ్నె మాజహ్ ఈ 'హదీసు'ను ఇబ్నె 'ఉమర్ ద్వారా ఉల్లేఖించారు. కావున అందులో జుము'అహ్ రాత్రి ప్రస్తావన లేదు.

٨٥١ - [٣٠] (حسن) (٢٦٩/١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ قَالَ: مَا أَحْصِيْ مَا سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِيْ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ. وَفِيْ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ: ب (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُوْنَ-١٠٩) وَ (قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ-١١٢) رواه الترمذي.

851. (30) [1/269-ప్రామాణికం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ మస్'ఊద్ (ర) కథనం: ప్రవక్త(స) మ'గ్రిబ్ తరువాత సున్నతుల్లో, ఫజ్ర్ సున్నతుల్లో సూరహ్ కాఫిరూన్ (109), సూరహ్ ఇ'ఖ్లాస్ (112) ఎన్ని సార్లు పఠించడం విన్నానో నేను లెక్కపెట్టలేను. (తిర్మిజి')

٨٥٢ - [٣١] (صحيح) (٢٦٩/١)

وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَهُ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ:"بَعْدَ الْمَغْرِبِ"

852. (31) [1/269-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) ద్వారా కథనం: అంటే రెండు నమా'జుల సున్నతుల్లో అధికంగా ఈ రెండు సూరాలను అత్యధికంగా చదివేవారు. (ఇబ్నె మాజహ్)

٨٥٣ - [٣٢] (حسن) (٢٦٩/١)

وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدَ أَشْبَهَ صَلَاةً بِرَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ فُلَانٍ. قَالَ سُلَيْمَانُ: صَلَّيْتُ خَلْفَهُ فَكَانَ يُطِيْلُ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُوْلَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ وَيُخَفِّفُ الْأَخْرَيَيْنِ وَيُخَفِّفُ الْعَصْرَ وَيَقْرَأُ فِيْ الْمَغْرِبِ بِقِصَارِ الْمُفَصَّلِ وَيَقْرَأُ فِيْ الْعِشَاءِ بِوَسَطِ الْمُفَصَّلِ وَيَقْرَأُ فِيْ الصُّبْحِ بِطِوَالِ الْمُفَصَّلِ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَرَوَى ابْنُ مَاجَهُ إِلَى وَيُخَفِّفُ الْعَصْرَ.

853. (32) [1/269-ప్రామాణికం]

సులైమాన్ బిన్ యసార్ (ర), అబూ హురైరహ్ (ర) ద్వారా కథనం: ప్రవక్త (స) వెనుక చదివిన విధంగా నమా'జు మరెవరి వెనుక చదవలేదు. ఫలానా వ్యక్తి తప్ప. అంటే అతని నమా'జు ప్రవక్త(స) నమా'జులా ఉండేది. సులైమాన్ కథనం: ''నేను కూడా ఆ వ్యక్తి వెనుక నమా'జు చదివాను. అతను'' జుహ్ర్ మొదటి రెండు రకా'తుల్లో ఖిరా'అత్ దీర్ఘంగా చేసే వారు. వెనుకటి రెండు రకాతుల్లో తేలిగ్గా ఖిరా'అత్ చేసే వారు. అస్ర్ నమా'జులో కూడా ఖిరా'అత్ తేలికగ్గా చేసేవారు. ఇంకా మ'గ్రిబ్ నమా'జులో చిన్న చిన్న సూరాలు చదివేవారు. 'ఇషా' నమా'జులో మధ్యస్థంగా వ్యవహ రించేవారు. ఫజ్ర్ నమా'జులో దీర్ఘమైన సూరాలు చదివే వారు. (నసాయి', ఇబ్నె మాజహ్)

٨٥٤ - [٣٣] (حسن) (٢٦٩/١)

وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: كُنَّا خَلْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِيْ صَلَاةِ الْفَجْرِ فَقَرَأَ فَثَقُلَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ. فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ: "لَعَلَّكُمْ تَقْرَؤُوْنَ خَلْفَ إِمَامِكُمْ؟ "قُلْنَا: نَعَمْ يَا رَسُوْلَ اللهِ. قَالَ: "لَا تَفْعَلُوْا إِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ. فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَلِلنَّسائِيِّ. مَعْنَاهُ وَفِيْ رِوَايَةٍ لِأَبِيْ دَاوُدَ قَالَ: "وَأَنَا أَقُوْلُ مَالِيْ يُنَازِعُنِيْ الْقُرْآنُ؟ فَلَا تَقْرَؤُوْا بِشَيْءٍ مِّنَ الْقُرْآنِ إِذَا جَهَرْتُ إِلَّا بِأُمِّ الْقُرْآنِ".

854. (33) [1/269]

'ఉబాదహ్ బిన్ 'సామిత్ (ర) కథనం: ఫజ్ర్ నమా'జులో మేము ప్రవక్త (స) వెనుక ఉన్నాం. ప్రవక్త (స) పఠనం ప్రారంభించారు. ప్రవక్త (స)కు పఠనంలో ఆటంకం ఏర్పడింది. నమా'జు ముగిసిన పిదప, 'మీరు ఇమాము వెనుక చదువుతున్నట్టు ఉంది,' అని అడిగారు. దానికి మేము, అవును మేము చదువుతున్నాం,' అని అన్నాం. అప్పుడు ప్రవక్త (స), 'కేవలం సూరహ్ ఫాతి'హా చదవండి. ఇది తప్ప మరేమీ చదవకండి. ఎందుకంటే, సూరహ్ ఫాతి'హా చదవని వ్యక్తి నమా'జు నెరవేరదు,' అని అన్నారు.[134] (అబూ దావూ'ద్, తిర్మిజి', నసాయి')

---

134) వివరణ-854: ఈ 'హదీసు' ద్వారా ఇమాము వెనుక సూరహ్ ఫాతి'హా తప్పనిసరిగా చదవాలని స్పష్టమవుతుంది. ఎందుకంటే స్వయంగా ప్రవక్త (స) ముఖ్తదీల నుద్దేశించి సూరహ్ ఫాతి'హా చదవమని ఆదేశించారు. ఇంకా దానికి సూరహ్ ఫాతి'హా చదవనిదే నమా'జు స్వీకరించబడదని కారణం కూడా తెలిపారు.

అబూదావూద్‌లోని ఒక ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది, "ఖుర్ఆన్ పఠనంలో ఎందుకు కష్టం కలుగుతుంది," అని అను కుంటున్నాను. దీనిక్కారణం ఇదే. కనుక నేను బిగ్గరగా చదివి నపుడు సూరహ్ ఫాతి'హ్ తప్ప మరేమీ చదవకండి."

٨٥٥ - [٣٤] (صحيح) (٢٧٠/١)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم اِنْصَرَفَ مِنْ صَلَاةٍ جَهَرَ فِيْهَا بِالْقِرَاءَةِ فَقَالَ: "هَلْ قَرأَ مَعِيَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ آنِفًا؟ "فَقَالَ رَجُلٌ: نَعَمْ يَا رَسُوْلَ اللهِ. قَالَ: "إِنِّيْ أَقُوْلُ: مَا لِيْ أُنَازِعُ الْقُرْآنُ؟" قَالَ: فَانْتَهَى النَّاسُ عَنِ الْقِرَاءَةِ مَعَ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيْمَا جَهَرَ فِيْهِ بِالْقِرَاءَةِ مِنَ الصَّلَوَاتِ حِيْنَ

ఇదే ప్రామాణికమైన సాక్ష్యాధారం. ఉబాదా యొక్క ఈ 'హదీసు' ప్రామాణికమైనది. ఇమామ్ ఖత్తాబీ మఆలిముస్సునన్ (అబూదావూద్ వివరణ)లో ఇలా పేర్కొన్నారు, అంటే ఉబాదా యొక్క ఈ 'హదీసు' ప్రామాణిక మైనది, ఇమాము ఖిరా'అత్ బిగ్గరగా చేసినా మెల్లగా చేసినా ముఖ్తదీ తప్పనిసరిగా సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవాలి. సలా ముల్లాహ్ 'హనఫీ ముఅ'త్తా వివరణలో ఇలా పేర్కొన్నారు, దీన్ని గురించి అనేక 'హదీసు'లు ఉన్నాయి. ఈ సమస్య ఇంకా స్పష్టంకావటానికి కొన్నింటిని క్రింద పేర్కొంటున్నాము: 1. నాఫె బిన్ మ'హ్మూద్ కథనం: 'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్ (ర) సూరహ్ ఫాతి'హ్ పఠించడం నేను విన్నాను. ఇటు అబూ న'యీమ్ బిగ్గరగా ఖిరా'అత్ చేస్తున్నప్పటికీ. నేనతన్ని మీరు నమా'జులో ఒక పని చేస్తూ ఉండటం గమనించాను. 'అదేమిటని,' 'ఉబాదహ్ ను అడిగారు. దానికి అతను, 'మీరు సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవటం. అయితే అబూ న'యీమ్ బిగ్గరగానే ఖిరా'అత్ చేస్తున్నారు కదా, ' అని అన్నారు. అప్పుడు ఉబాదహ్ (ర) అవును ప్రవక్త (స) మాతో కలసి బిగ్గరగా చదివే కొన్ని నమా'జులు చదివారు. నమా'జు అయిన తర్వాత, 'నేను నమా'జులో బిగ్గరగా ఖిరా'అత్ చేస్తున్నపుడు మీలో ఎవరైనా చదువుతున్నారా,' అని అడిగారు. దానికి మేము అవునని అన్నాం. నాకు అంతరాయం కలుగుతుంది. 'నేను బిగ్గరగా పఠించినపుడు ఖుర్ఆన్ పఠించకండి. కాని సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవండి,' అని అన్నారు. (దారు ఖుతునీ / ప్రామాణికం) ఈ 'హదీసు'లో ఉన్న ఉల్లేఖకులందరూ పట్ట భద్రులే. దీనిద్వారా కూడా ఇమాము వెనుక ముఖ్తదీ సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవాలని తెలుస్తుంది. 2. ము'హమ్మద్ బిన్ అబీ 'ఆయి'షహ్ ప్రవక్త (స) అనుచరుని ద్వారా ఉల్లేఖనం: ప్రవక్త (స), 'ఇమాము చదువుతున్నప్పుడు, మీరూ వెనుక చదువు తున్నట్టు ఉంది,' అని అన్నారు. ప్రజలు, 'నిస్సందే హంగా మేము చదువుతున్నాం,' అని అన్నారు. 'సూరహ్ ఫాతి'హ్ మెల్లగా చదవాలి, మరేమీ చదవ రాదు,' అని అన్నారు. ('అ 'హ్మద్, బు'ఖారీ, బైహఖీ/ దృఢం) దీని ద్వారా కూడా ఇమాము వెనుక ముఖ్తదీలు సూరహ్ ఫాతి'హ్‌ను చదవాలని స్పష్టమవుతుంది. 3. అనస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) తన సహచరులతో కలసి నమా'జు చదివారు. నమా'జు ముగిసిన తరువాత అనుచరుల వైపు తిరిగి, "ఇమాము చదువు తున్నప్పుడు మీరు కూడా చదువు తున్నారా,' అని అడిగారు. అనుచరులు మౌనంగా ఉన్నారు. ప్రవక్త (స) మూడుసార్లు అడిగారు. ఒక వ్యక్తి లేదా అనేక మంది, 'నిస్సందేహంగా మేము చదువు తున్నాము,' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), 'అలా చేయకండి, సూరహ్ ఫాతి'హ్‌ను మెల్లగా చదవండి,' అని అన్నారు. (బు'ఖారీ-జు'జ్'ఉల్ ఖిరా'అహ్; ఇబ్నె'హిబ్బాన్/ దృఢం, అబూ య'అలా, తబ్రానీ/అవ్‌సత్, హైసమీ- మజ్మ 'ఉజ్జవాయిద్). ఉల్లేఖకులందరూ పట్టభద్రులే. ఇదే ప్రామాణికమైన నిర్ణయం. 4. ప్రవక్త (స) తమ సహచరులతో, 'మీరు నా వెనుక చదువుతున్నారా,' అని అడిగారు. ప్రజలు, 'అవును మేము తొందర తొందరగా చదువుతున్నాం,' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అలా చదవకండి. కాని సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవండి,' అని అన్నారు. (బు'ఖారీ) 5. 'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఇమాము వెనుక సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవని వ్యక్తి నమా'జు నెరవేరదు. (బైహఖీ) 6. 'ఉబాదహ్ బిన్ సామిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఇమాముతో కలసి నమా'జు చదివేవారు సూరహ్ ఫాతి'హ్ పఠించాలి. (తబ్రానీ). 7. 'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను, "ఎవరైనా నమా'జుచదివి, అందులో సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవ కుంటే, ఆ నమా'జు అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది." ('అ'హ్మద్, ఇబ్నె మాజహ్, త'హావీ) అంటే ముఖ్తదీ అయినా, కాక పోయినా సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదవాలని నిరూపించడం జరిగింది. పేర్కొన్న 10 'హదీసు'ల్లో ఇమాము వెనుక సూరహ్ ఫాతిహ్ చదివే విషయం స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఇవే కాక ఈ అధ్యాయంలో మరికొన్ని 'హదీసు'లు ఉన్నాయి. కాని వివేకవంతులకు ఇవే చాలు.

٨٥٦ - [٣٥] (صحيح) (٢٧١/١)

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ وَالْبَيَاضِيِّ قَالَا: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِنَّ الْمُصَلِّيْ يُنَاجِيْ رَبَّهُ فَلْيَنْظُرْ مَا يُنَاجِيْهِ بِهِ وَلَا يَجْهَرْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ بِالْقُرْآنِ". رَوَاهُ أَحْمَدُ.

856. (35) [1/271-దృఢం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) మరియు బయా'దీ కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "నమా'జీ నమా'జులో తన ప్రభువుతో మాట్లాడుతాడు. ఎవరితో మాట్లాడు తున్నాను అనేది గుర్తించాలి. అంటే నిర్మలమైన మనస్సుతో, భక్తి శ్రద్ధలతో పఠించాలి. నేను అల్లాహ్ (త)తో మాట్లాడుతున్నాను, అల్లాహ్ (త) నా మాటలు వింటాడు, అందువల్ల బిగ్గరగా చదవరాదు." (అ'హ్మద్)

٨٥٧ - [٣٦] (صحيح) (٢٧١/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوْا وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوْا". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَهُ

857. (36) [1/271-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "అనుసరించటానికే ఇమాము నియమించబడ్డాడు. ఇమాము 'అల్లాహు అక్బర్' అని అంటే మీరు కూడా 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలకండి. ఇంకా అతడు ఖిరా'అత్ చేసినపుడు మీరు నిశ్శబ్దంగా ఉండండి.[136] (అబూ దావూ'ద్, నసాయి', ఇబ్నె మాజహ్)

136) వివరణ-857: ఈ 'హదీసు' ద్వారా కొందరు వ్యతిరేక భావనకు గురయ్యారు. కాని ఇది సరైన భావన కాదు. ఎందుకంటే సూరహ్ ఫాతి'హ్ తరువాత ఖిరా'అత్ చదివి నపుడు నిశ్శబ్దంగా ఉండమని ఆదేశించడం జరిగింది. బిగ్గరగా పఠించరాదని వారించడం జరిగింది. ముస్లిమ్ లో అబూ హురైరహ్ ఫత్వా ఇలా ఉంది. 'ఇమాము వెనుక ఏమి చేయాలి,' అని అతన్ని ప్రశ్నించడం జరిగింది. దానికి అతడు, 'మీరు ఇమాము వెనుక మెల్లగా సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదువు కోండి.' అంటే బిగ్గరగా కాకుండా మెల్లగా చదువుకోవచ్చని తెలిసింది. దీన్ని సమర్ధిస్తూ అబూ హురైరహ్‌కు సంబంధించిన 7 సంఘటనలు క్రింద పేర్కొ నడం జరిగింది. 1. 'హాఫి"జ్ అబూ అవానహ్ తన 'స'హీ'హ్ లో అబూహురైరహ్ 'హదీసు'ను వివరణలో అబూ హురైరహ్ ఫత్వాను పేర్కొ న్నారు. "అబుస్సాయిబ్ అబూ హురైరహ్‌తో నేను

سَمِعُوْا ذَلِكَ مِنْ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم". رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَحْمَدُ وَأَبُوْ دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَرَوَى ابْنُ مَاجَهُ نَحْوَهُ .

855. (34) [1/270-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఒక నమా'జు ముగించారు. అందులో బిగ్గరగా ఖిరా'అత్ చేశారు. ప్రవక్త (స), 'మీలో ఎవరైనా నాతోపాటు చదువుతుండేవారా?' అని అడిగారు. ఒక వ్యక్తి 'అవును, నేను చదివాను,' అని అన్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అందుకే నాకు చదవడంలో ఆటంకం కలిగేది. ప్రజలు ఇది విన్న తరువాత మానివేశారు.[135] (మాలిక్, అ'హ్మద్, అబూ దావూ'ద్, తిర్మిజి', నసాయి', ఇబ్నె మాజహ్)

135) వివరణ-855: ఈ 'హదీసు' ద్వారా కొందరు ఇమాము వెనుక పఠించచానికి వ్యతిరేకంగా నిరూపించారు. కాని వారి నిరూపణ సరికాదు. ఎందుకంటే ఇందులో ఉనాజఉల్ ఖుర్ఆన్ వరకు ప్రవక్త (స) ప్రవచనాలు మరియు ఫన్తహన్నాసు నుండి చివరి వరకు తాబయీ', 'జు'హ్రీ మాటలు ఉన్నాయి. 'జు'హ్రీకి ప్రామాణిక 'హదీసు'లో తన మాటలను కలిపే అలవాటు ఉండేది. ఇమామ్ తహావీ ఇలా రాస్తున్నారు. 'జు'హ్రీ ప్రవక్త(స) ఉపదేశాల్లో తన మాటలను కలిపేవారు. అందువల్ల మూసా బిన్ 'ఉఖ్బ అతనితో, 'మీరు మీ మాటలను ప్రవక్త (స) ఉపదేశాల నుండి వేరుగా ఉంచండి,' అని అన్నారు. 'జు'హ్రీ తన అలవాటు ప్రకారం ఈ 'హదీసు'లో కూడా అలా చేసారు. సారాంశం ఏమిటంటే, 'హదీసు'వేత్తలు బు'ఖారీ, 'జు'హ్రీ, అబూదావూ'ద్, తిర్మిజి', ఇబ్నె 'హిబ్బాన్, ఖ'తీబ్, య'అఖూబ్ బిన్ 'సుఫియాన్, బైహఖీ మొదలైన వారందరూ ఇందులో 'జు'హ్రీ మాటలు ఉన్నాయని, 'జు'హ్రీ ప్రవక్త(స) ఉపదేశాల్లో తన మాటలను కలిపేసారని తీర్మా నించారు. వీరందరూ ఇది ముద్రజ్ అని అవ్ జాయీ ఉల్లేఖన ద్వారా కనుగొన్నారు. ఎందుకంటే అవ్ జాయీ తన ఉల్లే ఖనలో తమాలను వేరుచేసి పేర్కొన్నారు. దీని ద్వారా ఇవి 'జు'హ్రీ మాటలని తేలిపోయింది. 'జు'హ్రీ శిష్యులు కొందరు 'హదీసు'లో ఉన్న వచనాల వరకే ఉల్లేఖించారు. అందులో ఈ పదాలు లేవు. అందువల్ల దీన్ని ప్రామాణికంగా తీసుకోవటం జరుగదు. దీన్ని గురించి మరిన్ని వాస్తవాలు రెండవ భాగంలో ఉన్నాయి.

٨٥٨ - [٣٧] (حسن) (١/٢٧١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِيْ أَوْفَى قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: إِنِّيْ لَا أَسْتَطِيْعُ أَنْ آخُذَ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْئًا فَعَلِّمْنِيْ مَا يُجْزِئُنِيْ قَالَ: "قُلْ: سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ للهِ وَلَا إِلَهَ إِلَا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ". قَالَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ هَذَا للهِ فَمَا ذَا لِيْ؟ قَالَ: "قُلْ: اللَّهُمَّ ارْحَمْنِيْ وَعَافِنِيْ وَاهْدِنِيْ وَارْزُقْنِيْ". فَقَالَ هَكَذَا بِيَدَيْهِ وَقَبَضَهُمَا. فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "أَمَا هَذَا فَقَدْ مَلَأَ يَدَيْهِ مِنَ الْخَيْرِ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَانْتَهَتْ رِوَايَةُ النَّسَائِيِّ عِنْدَ قَوْلِهِ: "إِلَّا بِاللهِ".

858. (37) [1/271-ప్రామాణికం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అబీ అవ్ ఫా (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) వద్దకు ఒక వ్యక్తి వచ్చి, ఓ ప్రవక్తా! నేను ఖుర్ఆన్ నుండి ఏమీ చదవలేక పోతున్నాను. ఎందుకంటే ఖుర్ఆన్ నుండి నాకేమీ జ్ఞాపకకం లేదు. అందువల్ల నమాజులో చదవడానికి నాకేమైనా నేర్పించండి అని విన్నవించుకున్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), "సుబ్ హానల్లాహ్, వల్హమ్దులిల్లాహ్, వలాయిలాహ ఇల్లల్లాహ్, వల్లాహు అక్బర్, వలా హౌల వలా ఖువ్వత ఇల్లాబిల్లాహ్," మొదలైన వాటిని చదువుతూ ఉండు అని అన్నారు. దానికి ఆ వ్యక్తి ఇవి అయితే అల్లాహ్ కోసం, మరి నా కోసం అని అన్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స) మరి "అల్లాహు మ్మర్హమ్నీ, వఆఫినీ వహ్దినీ, వర్జుఖ్నీ" - 'ఓ అల్లాహ్! నన్ను క్షమించు, నాకు క్షేమం ప్రసాదించు, నాకు రుజుమార్గం ప్రసాదించు, ఇంకా నాకు ఉపాధిని ప్రసాదించు,' అని చదువని అన్నారు.ఆ వ్యక్తి రెండు చేతులతో సైగచేసి, వాటిని మూసుకున్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అతడు తన రెండు చేతుల్లో పుణ్యాన్ని నింపుకున్నాడు అని అన్నారు.[137] (అబూ దావూద్, నసాయి')

ఇమాము వెనుక ఉన్నప్పుడు ఏం చేయాలి అని అడగ్గా, అబూ హురైరహ్ తన చేతితో నొక్కి, 'ఓ ఫారిసీ, సూరహ్ ఫాతి'హాను మెల్లగా చదువుకో,' అని అన్నారు. 2. 'హాఫి"జ్ 'హుమైదీ తన ఉల్లేఖనంలో ఈ ఫత్వాను కూడా పేర్కొన్నారు: "అబు స్సాయిబ్ అబూ హురైరహ్ తో నేను, 'ఇమాము ఖిరా'అత్ వింటున్నప్పుడు ఏం చేయాలి అని అడగ్గా, అబూ హురైరహ్, 'ఓ ఫారిసీ, ఫాతి'హాను మెల్లగా చదువుకో,' అని అన్నారు. 3. బుఖారీ జు'జ్ఉల్ ఖిరాఅత్లో ఈ ఫత్వాను పేర్కొన్నారు: 'ఇమాముతో కలసి ఉంటే నేను ఏంచేయాలి, అతడు ఖిరా 'అత్ చేస్తూ ఉంటే నేను ఏం చేయాలి,' అని అడగ్గా, అబూ హురైరహ్, 'ఓఫారిసీ! సూరహ్ ఫాతిహాను మెల్లగా చదువుకో,' అని అన్నారు. 4. బైహఖీ కితాబుల్ ఖిరాఅత్లోని ఒక ఉల్లేఖ నంలో ఈ ఫత్వాను పేర్కొన్నారు: 'అబుస్సాయిబ్, 'ఇమాము బిగ్గరగా పఠించటం వల్ల నేను చదవలేక పోతున్నాను,' అని చెప్పగా, అబూహురైరహ్, 'సూరహ్ ఫాతి'హాను మెల్లగా చదువుకో,' అని అన్నారు. 5. బైహఖీ ఈ గ్రంథంలోనే మరో ఉల్లేఖనంలో ఈ ఫత్వాను పేర్కొన్నారు. 6. ఈ గ్రంథంలో మమ్దూహ్ ఒక ఉల్లేఖనంలో ఈ ఫత్వాను పేర్కొన్నారు. 'అంటే, 'నేను అబూ హురైరహ్ను ఇమాము బిగ్గరగా పఠిస్తే నేను ఏం చేయాలి,' అని అడగ్గా, దానికి అబూ హురైరహ్, 'సూరహ్ ఫాతిహాను మెల్లగా చదువుకో,' అని అన్నారు. 7. జు'జ్ఉల్ ఖిరాఅత్లో ఇలా ఉంది, 'అబూ హురైరహ్ ఇలా అన్నారు, 'ఇమాము సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదివితే, నువ్వూ సూరహ్ ఫాతి'హ్ చదువు. ఎందుకంటే అతను వల'ద్దాల్లీన్ అంటే దైవదూతలు 'ఆమీన్' అని అంటారు. ఈ 7 ఉల్లేఖనాల్లో అబూ హురైరహ్ ఫత్వా ఉంది. ఇమాము బిగ్గరగా ఖిరా'అత్ చేసినప్పటికీ సూరహ్ ఫాతి'హాను మెల్లగా చదవమని ఆదేశించారు. అబూ మూసా అష్'అరీ (ర) అబూ హురైరహ్ (ర)ల 'హదీసు'లో బలహీనత ఉంది. 'హదీసు'వేత్తల్లో దీన్ని గురించి అభిప్రాయభేదాలు ఉన్నాయి. అబూ మూసా అష్'అరీ 'హదీసు'ను ఖతాదహ్ శిష్యులు' హిషామ్ దస్త్వాయి, స'యీద్, షోబ, 'హమ్మామ్, అబూ అలానహ్, అబాన్, 'అదీ బిన్ 'అమ్మార్, ము'అమ్మర్, 'హజ్జాజ్ బిన్ 'హజ్జాజ్, 'ఉబైదహ్ మొదలైన వారందరూ ఉల్లేఖించారు. అబూ మూసా అష్'అరీ (ర) 'హదీసు'లో ఈ పదం బలహీనం కావటానికి రెండు కారణాలు ఉన్నాయి. 1. ఈ పదాలు అసురక్షితంగా ఉన్నాయి. 2. ఉల్లేఖ నాల్లో వినటం ప్రస్తావించ బడలేదు. ఏది ఏమైనా పైన పేర్కొన బడిన సాక్ష్యాధారాలు చాలు.

137) వివరణ-858: ఒకవేళ ఎవరికైనా ఖుర్ఆన్ సూరాలు జ్ఞాపకకం లేకపోతే, పై విధంగా చేయాలి. అయితే సాధ్య మైనంత త్వరగా ఖుర్ఆన్ నేర్చుకోవాలి. అంటే, 'నేను స్వీక రిస్తున్నాను,' అని ఆ వ్యక్తి చేతులు మూసుకున్నాడు.

٨٦١ - [٤٠] (حسن) (٢٧٢/١)

وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَرَأَ عَلَيْهِمْ سُوْرَةَ الرَّحْمَنِ(٥٥) مِنْ أَوَّلِهَا إِلَى آخِرِهَا فَسَكَتُوْا. فَقَالَ: "لَقَدْ قَرَأْتُهَا عَلَى الْجِنِّ لَيْلَةَ الْجِنِّ فَكَانُوْا أَحْسَنَ مَرْدُوْدًا مِّنْكُمْ كُنْتُ كُلَّمَا أَتَيْتُ عَلَى قَوْلِهِ (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) قَالُوْا: "لَا بِشَيْءٍ مِنْ نِّعَمِكَ رَبَّنَا نُكَذِّبُ فَلَكَ الْحَمْدُ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: هَذَا حَدِيْثٌ غَرِيْبٌ.

861. (40) [1/272-ప్రామాణికం]

జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) తన అనుచరుల వద్దకు వచ్చారు. వారి ముందు సూరహ్ ర'హ్మాన్ (55) మొదటి నుండి చివరివరకు చదివారు. అనుచరులు నిశ్శబ్దంగా ఉండి వింటూ ఉన్నారు. ఎటువంటి సమాధానం ఇవ్వలేదు. ప్రవక్త (స) పూర్తిగా చదివిన తర్వాత, ఈ సూరహ్‌ను నేను జిన్నుల రాత్రి జిన్నుల ముందు చదివాను. మీకంటే మంచిగా వారు సమాధానం ఇచ్చారు. నేను, ''ఫబిఅయ్యి ఆలాయి రబ్బికుమా తుకజ్జిబాన్,'' చదివినప్పుడల్లా, ''లాబిషయ్ యిన్ మిన్‌నె'అమతిక రబ్బనా నుకజ్జిబు ఫలకల్'హమ్దు,'' అని సమాధానం ఇచ్చే వారు అని అన్నారు.[139] (తిర్మిజి' / ఏకోల్లేఖనం)

మూడవ విభాగం اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ

٨٦٢ - [٤١] (صحيح) (٢٧٣/١)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْجُهَنِيِّ قَالَ: إِنَّ رَجُلًا مِّنْ جُهَيْنَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم: قَرَأَ فِيْ الصُّبْحِ (إِذَا زُلْزِلَتِ-٩٩) فِيْ الرَّكْعَتَيْنِ كِلْتَيْهِمَا فَلَا أَدْرِيْ أَنَسِيَ أَمْ قَرَأَ ذَلِكَ عَمْدًا. رَوَاهُ أَبُوْدَاوُدَ.

862. (41) [1/273-దృఢం]

ము'ఆజ్' బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ జుహ్నీ (ర) కథనం: జుహైన తెగకు చెందిన ఒక వ్యక్తి కథనం: ప్రవక్త (స) ఫజ్ర్ నమా'జులో సూరహ్ 'జిల్'జాల్ (99)ను రెండు రకాతుల్లోనూ చదవటం విన్నాడు. అయితే ఉద్దేశ్య

139) వివరణ-861: ఈ 'హదీసు' ద్వారా తెలిసిన విషయం ఏమిటంటే, ''ఫబి అయ్యిఅ'అలాయి రబ్బికుమా తుకజ్జిబాన్'' కు సమాధానంగా, ''లా బిషయ్ఇన్ మిన్ నిఅమతిక రబ్బనా నుకజ్జిబు ఫలకల్ 'హమ్దు,'' అని సమాధానం ఇవ్వాలి.

٨٥٩ - [٣٨] (صحيح) (٢٧١/١)

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلى الله عليه وسلم: كَانَ إِذَا قَرَأَ (سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى-٨٧) قَالَ: (سُبْحَانَ رِبِّيَ الْأَعْلَى). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُوْ دَاوُدَ .

859. (38) [1/271-దృఢం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స), ''సబ్బి 'హిస్మ రబ్బికల్ అ'అలా (87) చదివితే, దాని సమాధానంలో సుబ్‌హాన రబ్బియల్ అ'అలా'' అని పలికేవారు.[138] (అబూ దావూ'ద్)

٨٦٠ - [٣٩] (ضعيف) (٢٧٢/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ قَرَأَ مِنْكُمْ ب (التِّيْنِ وَالزَّيْتُوْنِ-٩٥) فَانْتَهَى إِلَى (أَلَيْسَ اللهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِيْنِ) فَلْيَقُلْ: "بَلَى وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِيْنَ". وَمَنْ قَرَأَ: (لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ-٧٥) فَانْتَهَى إِلَى (أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُّحْيِيَ الْمَوْتَى.) فَلْيَقُلْ "بَلَى". وَمَنْ قَرَأَ (وَالْمُرْسَلَاتِ-٧٧). فَبَلَغَ: (فَبِأَيِّ حَدِيْثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُوْنَ) فَلْيَقُلْ: "آمَنَّا بِاللهِ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ إِلَى قَوْلِهِ: (وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِيْنَ).

860. (39) [1/272-బలహీనం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''సూరహ్ తీన్ (95) చదివిన వారు చివర్లో ''అలైసల్లాహు బిఅ'హ్‌కమిల్ 'హాకిమీన్,'' పఠించిన తరువాత, ''బలా వఅనా 'అలా 'జాలిక మినష్షాహిదీన్'' - 'అవును నేను దీనిపై సాక్షిగా ఉన్నాను,' అని పలకాలి. అదేవిధంగా లా ఉఖ్సిము బియౌమిల్ ఖియామహ్ (75) సూరహ్ చదివిన వారు ''అయ్యుహ్యిల్ మౌతా'' కు చేరితే దానికి సమాధానంగా, "బలా'' అంటే - 'అల్లాహ్ దానికి తగిన శక్తి కలిగి ఉన్నాడు.' అని పలకాలి. అదేవిధంగా, సూరహ్ ముర్'సలాత్ (77) చదివేవారు చివర్లో, ''ఆమన్నా బిల్లాహి,'' అంటే-'మేము దీన్ని విశ్వ సించాము,' అని పలకాలి. (అబూ దావూ'ద్)

138) వివరణ-859: అంటే అల్లాహ్, 'మీరు మీ గొప్ప వాడైన దైవాన్ని స్తుతించండి,' అని ఆదేశిస్తున్నాడు. దానికి సమా ధానంగా 'సుబ్'హాన రబ్బియల్ అ'అలా' పఠించాలి. అంటే 'నా ప్రభువు లోపాలన్నిటి నుండి పరిశుద్ధుడు.'

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيْهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: مَا مِنَ الْمُفَصَّلِ سُوْرَةٌ صَغِيْرَةٌ وَلَا كَبِيْرَةٌ إِلَّا قَدْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَؤُمُّ بِهَا النَّاسَ فِيْ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوْبَةِ. رَوَاهُ مَالِكٌ .

866. (45) [1/274-బలహీనం]

'అమ్ర్ బిన్ షు'ఐబ్ తన తండ్రి ద్వారా, అతను తన తండ్రి ద్వారా కథనం: ప్రవక్త (స) ముఫ'స్సల్ చిన్నా పెద్దా సూరాల్లో దేన్నీ చదవకుండా, నేను వినకుండా ఉండలేదు.[142](మాలిక్)

٨٦٧ - [٤٦] (مرسل حسن) (٢٧٤/١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُوْدٍ قَالَ: قَرَأَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ ب: (حَمّ الدُّخَان-٤٤) رَوَاهُ النَّسَائِيُّ مُرْسَلًا.

867. (46) [1/274-ప్రామాణికం, తాబయీ ప్రోక్తం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉత్బహ్ బిన్ మస్'ఊద్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మ'గ్రిబ్ నమా'జులో 'హా' మీమ్ దు'ఖాన్ (44) చదివారు. (నసాయి')

=====

١٣- بَابُ الرُّكُوْعِ
13. వంగుట (రుకూ')

నమా'జు ముఖ్య విధుల్లో రుకూ' కూడా ఒక ముఖ్య విధి. దీన్ని గురించి క్రింది 'హదీసు'ల్లో వివరంగా పేర్కొనడం జరిగింది. రుకూ' అంటే వంగటం. ఇస్లామీయ పరిభాషలో వంగి, రెండుఅరచేతులను రెండు మోకాళ్ళపై ఉంచటం, ఇంకా వీపు బల్లపరుపుగా ఉంచటం.

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

٨٦٨ - [١] (متفق عليه) (٢٧٥/١)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "أَقِيْمُوا الرُّكُوْعَ وَالسُّجُوْدَ. فَوَاللهِ إِنِّيْ لَأَرَاكُمْ مِن بَعْدِيْ".

868. (1) [1/275-ఏకీభవితం]

అనస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "రుకూ' సజ్దాలను సరిగ్గా చేయండి. అంటే ఆగి ఆగి నిదానంగా చేయండి. రుకూ' సజ్దా చేయడంలో తొందర పడకండి.

142)వివరణ-866: సూరహ్ హుజురాత్ (49) నుండి చివరి వరకు గల సూరాలను ముఫ'స్సల్ సూరాలు అంటారు. ముఫ'స్సల్ సూరాలు మూడు రకాలు. 1. 'తివాల్ ముఫ'స్సల్ (**49-79**) 2. అవ్ సా'త్ ముఫ'స్సల్ (**80-91**) 3. ఖి'సార్ ముఫ'స్సల్ (**92-114**).

పూర్వకంగా చదివారో లేక మరచిపోయి చదివారో నాకు తెలియదు.[140] (అబూ దావూ'ద్)

٨٦٣ - [٤٢] (ضعيف) (٢٧٣/١)

وَعَنْ عُرْوَةَ قَالَ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيْقِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ صَلَّى الصُّبْحَ. فَقَرَأَ فِيْهِمَا ب: (سُوْرَةُ الْبَقْرَةِ-٢) فِيْ الرَّكْعَتَيْنِ كِلْتَيْهِمَا. رَوَاهُ مَالِكٌ.

863. (42) [1/273-బలహీనం]

'ఉర్వహ్ (ర) కథనం: అబూబకర్ (ర) ఫజ్ర్ నమా'జులోని రెండు రకాతుల్లోనూ సూరహ్ బఖరహ్ చదివారు.[141] (మాలిక్)

٨٦٤ - [٤٣] (صحيح) (٢٧٣/١)

وَعَنِ الْفِرَافِصَةِ بْنِ عُمَيْرِ الْحَنْفِيِّ قَالَ: مَا أَخَذْتُ سُوْرَةَ يُوْسُفَ إِلَّا مِنْ قِرَاءَةِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ إِيَّاهَا فِيْ الصُّبْحِ وَمِنْ كَثْرَةِ مَا كَانَ يُرَدِّدُهَا. رَوَاهُ مَالِكٌ.

864. (43) [1/273-దృఢం]

ఫరాఫి'స' బిన్ 'ఉమైర్ అల్ 'హన్ఫి(ర) కథనం: 'ఉస్మా'న్ బిన్'అఫ్ఫాన్ (ర) ఫజ్ర్ నమా'జులో సూరహ్ యూసుఫ్(12) అధికంగా చదవటంవల్ల విని జ్ఞాపకం చేసుకున్నాను.(మాలిక్)

٨٦٥ - [٤٤] (صحيح) (٢٧٤/١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ قَالَ: صَلَّيْنَا وَرَاءَ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ الصُّبْحِ فَقَرَأَ فِيْهَا بِسُوْرَةِ يُوْسُفَ وَسُوْرَةُ الْحَجِّ قِرَاءَةً بَطِيْئَةً قِيْلَ لَهُ: إِذَا لَقَدْ كَانَ يَقُوْمُ حِيْنَ يَطْلُعُ الْفَجْرُ قَالَ: أَجَلْ. رَوَاهُ مَالِكٌ .

865. (44) [1/274-దృఢం]

'ఆమిర్ బిన్ రబీ'అహ్ (ర) కథనం: మేము 'ఉమర్ (ర) వెనుక నమా'జ్ చదివాము. అతను రెండు రకాతుల్లో సూరహ్ యూసుఫ్ (12), సూరహ్ 'హజ్జ్ (22) లను ఆగి ఆగి చదివారు. 'ఆమిర్‌ను, " 'ఉమర్ (ర), ఫజ్ర్ ప్రారంభ సమయంలో చదువుతారా,' అని అడిగితే, 'అవునని,' సమాధానం ఇచ్చారు. (మాలిక్)

٨٦٦ - [٤٥] (ضعيف) (٢٧٤/١)

140) వివరణ-862: అంటే రెండు రకా'తుల్లోనూ ఒకే సూరహ్ చదవవచ్చును.

141) వివరణ-863: అంటే మొదటి రకా'తులో కొంత, రెండవ రకా'తులో మరికొంత చదువుకోవచ్చును.